

Výchovné působení v rodinách II

Autorkou projektu (i zprávy) je Ing. Jana Pobořilová, vedoucí Odboru sociálních věcí Magistrátu města Zlína, tel. č.: 577 630 800, e-mail: janapoborilova@muzlin.cz

Předkladatelem projektu a žadatelem o dotaci je **statutární město Zlín**, které vzniklo na základě zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Statutární město Zlín je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek, se kterým hospodáří na základě schváleného rozpočtu na kalendářní rok. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající.

Statutární město Zlín vykonává **samostatnou působnost** - spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, pokud nejsou svěřeny zákonem krajům nebo pokud nejde o výkon přenesené působnosti, a dále záležitosti, které do samostatné působnosti obce svěří zvláštní zákon. Při výkonu samostatné působnosti se obec řídí:

- při vydávání obecně závazných vyhlášek zákonem
- v ostatních záležitostech též jinými právními předpisy vydanými na základě zákona

Statutární město Zlín vykonává rovněž **přenesenou působnost** - na svém území vykonává státní správu ve věcech, které stanoví zákon. Při výkonu přenesené působnosti se orgány obce řídí:

- při vydávání nařízení obce a při rozhodování o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech fyzických a právnických osob zákony a právními předpisy vydanými na základě zákona
- v ostatních případech též usnesením vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů

Smyslem projektu je přispět ke

- snížení nezaměstnanosti u dlouhodobě nezaměstnaných žen středního věku
- zlepšení situace v rodinách, ohrožených sociální exkluzí a jejich začlenění do obecní komunity
- snížení rizika vzniku sociálně-patologických jevů

Projekt je realizován ve správním obvodu statutárního města Zlína v působnosti odboru sociálních věcí Magistrátu města Zlína (realizace výkonu státní správy), tzn. především ve Zlíně a v dalších 28 obcích (Bohuslavice u Zlína, Březnice, Březůvky, Dobrkovice, Doubravy, Držková, Fryšták, Hostišová, Hřivínův Újezd, Hvozdná, Kaňovice, Karlovice, Kašava, Kelníky, Lhota, Lípa, Lukov, Lukoveček, Machová, Mysločovice, Ostrata, Provodov, Racková, Sazovice, Šarovy, Tečovice, Velký Ořechov, Vlčková). Ve správním obvodu žije více než 100 tis. občanů.

Většina rodin a jednotlivců s problémy je soustředěna přímo ve Zlíně, těžiště práce je tedy zde (odhadem minimálně z 85 %).

Celkové náklady projektu činí 2.004 254 Kč (80 % nákladů je hrazeno ze Společného regionálního operačního programu, 20 % je hrazeno z rozpočtu statutárního města Zlína).

Popis projektu (včetně krátkého exkurzu do jeho historie):

V červnu 2004 byl „nastartován“ **projekt „Výchovné působení v rodinách I“** s cílem pomoci dlouhodobě nezaměstnaným ženám středního věku a rodinám, u kterých byly - vzhledem k určitému handicapu (špatný nebo žádný příklad z původní rodiny, sociální nezralost, snížený intelekt aj.) – zaznamenávány nedostatky ve výchově, ve vedení domácnosti atd. Tyto rodiny přitom měly k péči základní předpoklady a o děti se starat chtěly. Projekt byl realizován za spolupráce s Úřadem práce ve Zlíně, který doporučil vhodné uchazeče a poskytl dotaci. V červnu 2004 byly tedy statutárním městem Zlínem na dobu jednoho roku za tímto účelem na veřejně prospěšných pracích zaměstnány 3 dlouhodobě nezaměstnané ženy středního věku. Protože se tato aktivita osvědčila, byla v listopadu 2004 na rok přijata další zaměstnankyně, tentokrát na práci mezi občany se zdravotním postižením a seniory. Úřad práce však může dotaci na veřejně prospěšné místo poskytovat nejdéle po dobu jednoho roku. Proto musely původní zaměstnankyně k 31. 5. 2005 ukončit pracovní poměr. Na jejich místo byly opět v režimu veřejně prospěšných prací přijati 3 noví lidé. Tato praxe se nakonec ukázala jako ne příliš vyhovující, protože klienti (zvláště Ti s nižším intelektem) velmi špatně snášeli střídání zaměstnankyň. A ony samy na tom nebyly o mnoho lépe (s koncem ročního období byly stresované z toho, že budou opět nezaměstnané, přijdou o práci, která je baví a naplňuje a nezanedbatelná byla rovněž obava z opětovného snížení životní úrovně). Proto jsme se na podzim roku 2005 rozhodli napsat projekt **„Výchovné působení v rodinách II“** do Společného regionálního operačního programu (Priorita 5.3 Rozvoj lidských zdrojů v regionech, Opatření 5.3.2 Podpora sociální integrace v regionech), který je financován z Evropského sociálního fondu (převážně) a z prostředků státního rozpočtu ČR (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR). Byli jsme úspěšní a projekt byl dne 1. 12. 2005 zahájen.

Cílem projektu je pomoci znevýhodněným rodinám (jednotlivcům) a zároveň poskytnout pracovní příležitost dlouhodobě nezaměstnaným ženám středního a vyššího středního věku. Tyto ženy mají většinou bohaté životní zkušenosti, které mohou předat těm, kteří nepoznali fungující rodinu a nemohou tak správné návyky předávat svým dětem. Dlouhodobě nezaměstnané ženy také často strádají pocitem neužitečnosti a tím, že je nikdo (na vrcholu jejich sil) nechce zaměstnat. Rovněž tak strádají v důsledku neuspokojivého rodinného zázemí v některých sociálně slabých rodinách i děti. Proto vznikl nápad pomoci oběma skupinám najednou. Principem projektu byla praktická pomoc sociálně slabším rodinám a také jednotlivcům. Do projektu jsou zapojeny čtyři ženy, které učí potřebné rodiny, jak pečovat o děti a jak s nimi trávit volný čas. Matky učí vařit, uklízet a nakupovat. Dětem pomáhají s přípravou do školy. V případě potřeby je s rodiči doprovázejí k lékaři, obstarávají kontakt se školou a s organizacemi, které dětem nabízejí nejrůznější volnočasové aktivity. S rodiči také hovoří o problémech, které se v rodinách vyskytují. A to ať už se jedná o problémy ve vzájemném soužití, s nejrůznějšími závislostmi nebo s výchovnými problémy u dětí aj. Vždy se jim snaží vhodně poradit a zprostředkovat kontakt na profesionála, který jim může pomoci. Své klienty také podporují např. při jejich kontaktech se státními a jinými institucemi. U dospělých jedinců (bez nezaopatřených dětí) převažuje potřeba pomoci domluvit splátkové kalendáře na úhradu nájmu a energií, jakož i pomoc při nákupu potravin a ošacení, doprovod k lékaři, pomoc při vyřizování záležitostí na institucích aj. Důležitá je také osobní, lidská podpora klientovi. Ta je rovněž velmi důležitá v případě pomoci seniorům a klientům se zdravotním postižením. U nich je – kromě pravidelné pomoci s návštěvami lékařů, s kontakty na úřadech, s nákupy aj. – potřebné nabízet pravidelný sociální kontakt, protože mnozí ze seniorů jsou zcela opuštěni a nemají se komu svěřit, s kým si popovídat. Nutno je zmínit také prospěch, který projekt přináší ženám zapojeným do projektu. Kromě zlepšení finanční situace, ke kterému došlo jejich zapojením do pracovního procesu, se jim – dle jejich slov - zvýšilo sebevědomí. Našly totiž zaměstnání, které je baví a naplňuje, a které

je smysluplné. U části klientely mohou pozorovat posun k lepšímu. Získaly také nové vědomosti a dovednosti (nové informace, zdokonalení se v komunikaci, v práci s počítačem, s internetem aj.). Zaměstnankyně pracují pod vedením zkušených vedoucích oddělení, které jim ve spolupráci s ostatními zaměstnanci „přidělují“ potřebné rodiny či jednotlivce, u kterých se vyskytl problém k řešení. Pravidelně měsíčně probíhají porady těchto zaměstnankyň s vedoucími, do jejichž oddělení jsou zařazeny. Na těchto poradách jim jsou poskytovány aktuální informace ze sociální oblasti (a z oblastí souvisejících), jsou „rozebírány“ složité případy, vyhodnocováno dosavadní působení a hledány vhodné způsoby pomoci. Velice užitečné jsou i připomínky, postřehy a podněty žen zapojených do projektu. Projekt je také čtvrtletně vyhodnocován na velkých poradách s vedoucí odboru. Projekt končí dne 28. 2. 2008. Udržitelný musí být do března 2009 (v té době bude plně hrazen z prostředků statutárního města Zlína). Předpokládáme, využijeme nových možností čerpání dotací z Regionálních operačních programů a napíšeme projekt „Výchovné působení v rodinách III“.

Závěr:

V době, kdy jsme s uvedenými projekty začínali, byly tyto „převratné“. Ani zaměstnanci Úřadu práce ve Zlíně neměli informaci o tom, že někde lidé na veřejně prospěšných pracích působili v takovém projektu. Neměli jsme také žádnou informaci o tom, že podobný projekt probíhal v jiném městě. Nyní již je terénní práce (o to vlastně v projektu jde) více rozšířená. S účinností zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (k 1. 1. 2007), jsou i u terénních sociálních pracovníků kladeny určité požadavky na vzdělání. Do budoucna bude tedy nutno myslet i na to, aby je splňovali. Hodnotím-li naše zkušenosti s projekty „Výchovné působení v rodinách I“ a „Výchovné působení v rodinách II“, jsou jednoznačně pozitivní. Bez pomoci klientům přímo v terénu si již svou práci neumíme představit. Samozřejmě, nelze očekávat „zázraky“. U určitého typu klientů je „výhrou“ už i to, že děti nemusejí být z rodiny odebrány nebo, že je situace v rodině jakž takž stabilizovaná, nezvyšují se příliš jejich dluhy a trestná činnost jejich členů aj. Práce tohoto typu je značně zátěžová, proto je nutné si zaměstnankyně dobře vybrat a umožnit jim účast na potřebných seminářích a také profesní a osobní podporu.